

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **Ing. V. N.**, zast. JUDr. Milošem Švrčkem, advokátem, se sídlem Masarykovo nám. 18, Hodonín proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 7. 2008, č. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 4. 2009, č. j. 34 Cad 146/2008 – 50,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajského soudu“) ze dne 15. 4. 2009, č. j. 34 Cad 146/2008 – 50 (dále jen „napadený rozsudek“), kterým krajský soud zrušil rozhodnutí žalované ze dne 17. 7. 2008, č. X (dále jen „napadené rozhodnutí“) pro vady řízení a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Napadeným rozhodnutím žalované byl stěžovateli přiznán starobní důchod ode dne 1. 11. 2001 ve výši 3210 Kč. Zároveň žalovaná zpětně rozhodla o valorizaci důchodů od ledna 2002 na 4018 Kč, od ledna 2003 na 3400 Kč měsíčně, od ledna 2004 na 2943 Kč měsíčně, od ledna 2005 na 3117 Kč měsíčně, od ledna 2006 na 3312 Kč měsíčně, od ledna 2007 na 2382 Kč měsíčně a konečně od ledna 2008 náleží stěžovateli starobní důchod zálohově ve výši 2382 Kč. Pro výši důchodu byla žalovanou započtena doba pojištění v českém důchodovém pojištění 1820 dnů a v důchodovém pojištění před 1. 1. 1993 13977 dnů, což po snížení náhradní doby pojištění na 80 % představovalo celkem 15 797 dnů (43 let a 102 dnů doby pojištění). K hodnocení doby pojištění žalovaná uvedla, že doby pojištění před 1. 1. 1993 je podle čl. 20 Smlouvy mezi ČR a SR o sociálním zabezpečení vyhl. pod č. 228/1993 Sb. (dále jen „Smlouva“, účinná mezi oběma státy až do vstupu ČR a SR do EU) uvedeném v příloze nařízení Rady (EHS)

č. 1408/71 příslušný hodnotit slovenský nositel pojištění. Z toho důvodu žalovaná přiznala stěžovateli důchod ve výši rozdílu mezi výší důchodu stanoveného podle českých právních předpisů s přihlédnutím k dobám zabezpečení získaným před 1. 1. 1993 na území tehdejšího Československa a výší slovenského důchodu. Při výpočtu konkrétních částek příslušejících k výplatě na jednotlivá období žalovaná postupovala tak, že vypočetla plnou výši českého důchodu, která by stěžovateli náležela, pokud by měl všechny doby pojištění hodnoceny jako české, a od této částky odečetla průměrnou výši slovenského starobního důchodu. Výsledek činí výši dílčího českého starobního důchodu přiznávaného na uvedená období. Dále žalovaná uvedla, že tímto rozhodnutím realizuje rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2008, č. j. 22 Cad 158/2007 – 212.

Stěžovatel napadl toto rozhodnutí obsáhlou a posléze doplněnou žalobou, v níž vyjádřil s napadeným rozhodnutím svůj nesouhlas. Požadoval, aby žalovaná vycházela z právního názoru uvedeného v rozsudku krajského soudu ze dne 29. 8. 2003, č. j. 22 Cad 62/2005 (který byl sice zrušen Nejvyšším správním soudem, právní názor krajského soudu však nebyl vyvrácen) a dále právní názor uvedený v rozsudku téhož soudu ze dne 28. 2. 2008, č. j. 22 Cad 158/2007 – 212, podle něhož měla žalovaná postupovat při výpočtu důchodu. Dále uvedl, že nesouhlasí se zálohovým charakterem důchodu a způsobem jeho valorizace. Navrhl, aby mu byla započítána doba pojištění v délce 46 let a výpočtový základ ve výši 10 041 Kč, přičemž celkový důchod má činit 11 700 Kč. Dále požadoval, aby krajský soud zrušil napadené rozhodnutí žalované s tím, že má být respektován právní názor vyjádřený v pravomocném rozsudku ze dne 28. 2. 2008, č. j. 22 Cad 158/2007 – 212, a to buď v alternativě přiznání doplatku, který bude tvořen rozdílem mezi fiktivním českým starobním důchodem za příslušný kalendářní rok a skutečně stěžovatelem přijatými důchody od slovenského nositele pojištění, anebo přiznáním plnohodnotného českého starobního důchodu.

Napadeným rozsudkem krajský soud žalobě vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. V odůvodnění napadeného rozsudku zrekapituloval historii případu, zejména pak poslední rozsudek téhož soudu ze dne 28. 2. 2008, č. j. 22 Cad 158/2007 – 212. V tomto rozsudku krajský soud konstatoval, že je věcí českého nositele pojištění, aby zabezpečil pobírání důchodové dávky v takové výši, která odpovídá vyššímu nároku podle vnitrostátních předpisů a rozhodl tak o dorovnání podle českých právních předpisů při respektování částky důchodu pobírané v souladu se Smlouvou od druhé smluvní strany tak, aby nedošlo k duplicitnímu pobírání dvou důchodů stejného typu přiznaných od dvou různých nositelů pojištění. Žalovaná podle citovaného rozsudku krajského soudu měla přiznat český starobní důchod na základě získané doby pojištění na českém území společného československého státu i samostatného českého státu, eventuálně rozhodnout o zvýšení přiznaného dílčího českého starobního důchodu o takovou částku tak, aby žalobce nebyl ve svém důchodovém nároku krácen z titulu aplikace Smlouvy. Důchodový nárok se podle tehdejšího názoru krajského soudu měl odvíjet od výše starobního důchodu podle českých předpisů na základě dob zabezpečení či pojištění získaných za existence společného státu, aniž by se přihlíželo k dobám následným, již slovenským, samozřejmě při splnění všech podmínek vzniku nároku na starobní důchod. Před samotným posouzením věci krajský soud uvedl, že se nezabýval otázkami a skutečnostmi souvisejícími s předchozími rozhodnutími žalované ze dne 20. 11. 2001 a 16. 4. 2002, neboť tato rozhodnutí byla na základě podaných kasačních stížností zrušena a pro žalovanou se stal finálně závazným pouze citovaný rozsudek ze dne 28. 2. 2008, č. j. 22 Cad 158/2007 – 212. K uplatněným žalobním námitkám krajský soud uvedl následující argumenty. Ohledně námitky, že žalovaná nesprávně aplikovala § 13 zákona č. 155/1995 Sb. spočívající v nezapočtení doby důchodového pojištění v letech 1993 – 1995, kdy byl stěžovatel zaměstnán ve státním podniku Movis Holíč, krajský soud shledal, že není důvodná, jelikož žalovaná v dalším řízení neměla přihlížet k následně získaným dobám

pojištění, které jsou slovenské. Je nesporné, že v tomto případě se jedná o dobu pojištění získanou po rozdělení společného státu a k rozhodnému dni zaměstnavatel sídlil na území SR, a proto se jedná o slovenskou dobu pojištění. Krajský soud tudíž v nezapočtení uvedené doby neshledal jakékoliv pochybení. Dále podotkl, že žalovaná připustila pochybení co do nezapočtení doby pojištění od 1. 1. 2001 do 30. 4. 2001 v délce 120 dní a souhlasila s vydáním nového rozhodnutí o úpravě důchodové dávky po započtení této doby v novém rozhodnutí. Toto pochybení bylo rovněž pro krajský soud důvodem ke zrušení napadeného rozhodnutí. Další žalobní bod, jímž stěžovatel rozporoval vadný výpočet starobního důchodu z důvodu nepřesně sdělené výše slovenského důchodu a koncepční chyby v samotném výpočtu důchodu, krajský soud zhodnotil jako nedůvodný. Vyšel při posouzení první námitky z toho, že žalovaná při výpočtu důchodu vycházela ze sdělení Sociálne poisťovni Bratislava ze dne 19. 5. 2008 o výši pobíraného starobního důchodu ve slovenských korunách v období od 1. 11. 2001 do 1. 7. 2007. Jelikož stěžovatel blíže tuto námitku neodůvodnil, krajský soud odkázal pouze na toto sdělení s tím, že žalovaná pro přepočítání slovenské na českou měnu v prvním roce použila kurz ke dni přiznání důchodu dne 1. 11. 2001 a v následujících letech kurz platný k 1. 7. toho kterého roku. Další námitka stěžovatele, že žalovaná měla postupovat tak, že od vypočteného českého starobního důchodu za celé období od r. 1954 až do roku 2001 měla odečíst slovenský důchod za dobu 1954 – 1992, a nikoliv slovenský důchod za celé období roku 1954 – 1995, je rovněž nedůvodná. Žalovaná měla v souladu s názorem citovaného rozsudku krajského soudu vypočítat výši starobního důchodu podle českých právních předpisů za dobu zaměstnání či pojištění na území českého státu v době společného státu a po jeho rozdělení od 1. 1. 1993. Žalovaná však tento závazný právní názor nerespektovala a vypočetla výši starobního důchodu za celou dobu existence společného státu bez ohledu na to, že od r. 1976 až do 31. 12. 1992 stěžovatel pracoval a bydlel na území nynější SR a po rozdělení společného státu zhodnotila dobu, kdy stěžovatel pracoval a bydlel na území nynější ČR. Z toho krajský soud dovodil, že žalovaná rozhodla o výši dávky nad rámec závazného právního názoru a ve prospěch stěžovatele (dobu pojištění od 1. 5. 1976 do 31. 12. 1992 započítala i Slovenská poisťovňa Bratislava). K tomu krajský soud podotkl, že stěžovatelův návrh, aby žalovaná odpočítávala slovenský důchod pouze za roky 1954 – 1992, není realizovatelný, neboť slovenská nositelka pojištění stanovila důchod podle Smlouvy za dobu pojištění v letech 1954 – 1995. Žalovaná tedy není k požadovanému kroku kompetentní a slovenský důchod je v souladu se Smlouvou a s výjimkou dodatečného započtení let zaměstnání v době 1962 – 1966 není důvodem na tom co měnit. K problému odlišného počátku doby důchodového pojištění krajský soud konstatoval, že podle českých předpisů byl počátek doby pojištění stanoven na 1. 9. 1954, zatímco podle slovenských předpisů od 20. 9. 1954 (od dovršení věku 14 let). Proto je tato námitka v podstatě v neprospěch stěžovatele, neboť kráčí dobu pojištění o 19 dnů a krajský soud se jí proto nezabýval s tím, že uvedený rozdíl vyplývá z rozdílné právní úpravy. Ohledně námitky, aby žalovaná v jeho případě neaplikovala systém výpočtu dávky užívaný v řízení o odstraňování tvrdosti Smlouvy, krajský soud uvedl, že se opět jedná o námitku v neprospěch stěžovatele, neboť žalovaná zhodnotila celou dobu do 31. 12. 1992 jako dobu českou, ačkoliv měla podle závazného právního názoru zhodnotit pouze dobu zaměstnání na českém území získanou v době existence společného státu a následně v době existence samostatného českého státu. Žalovaná tedy postupovala v rozporu se závazným pokynem krajského soudu, nicméně ve prospěch stěžovatele, a došlo tak ke dvojímu započtení doby od 30. 4. 1976 do 31. 12. 1992. Proto krajský soud k této námitce nezaujal stanovisko. V závěru krajský soud podotkl, že se nemohl vyjádřit k námitce týkající se trvalé zálohovosti a trvale opožděné valorizace důchodu, neboť tento postup není upraven v žádném předpise, a tudíž ho nelze přezkoumat z hlediska zákonnosti. Krajský soud tedy shledal většinu námitek jako nedůvodných, avšak napadené rozhodnutí zrušil proto, že shledal důvodnou námitku nezapočtení doby pojištění od 1. 1. 2001 do 30. 4. 2001 a zavázal žalovanou v tom směru, aby v dalším řízení

započetla tuto dobu pojištění a zjistila novou vyšší důchodové dávky pro eventuelní nové stanovení starobního důchodu ode dne 1. 11. 2001.

V **kasační stížnosti** stěžovatel nejprve obsáhle zrekapituloval historii případu a jeho projednávání žalovanou i soudy. Poté s odkazem na žalobu a její doplnění stěžovatel uvedl, v čem spatřuje nezákonnost napadeného a nyní pravomocně zrušeného rozhodnutí žalované, přičemž zdůraznil, že mu měly být započítány veškeré doby důchodového pojištění získané ve společném československém státě do dob důchodového pojištění v českém systému důchodového pojištění. Zdůraznil, že nepožaduje po žalované žádné nadstandardní řešení a bude plně spokojen s realizací svého důchodu dle pravomocného rozsudku. Proti napadenému rozsudku vzněsl následující námitky, které podřadil pod důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost napadeného rozsudku z důvodu nesprávného hodnocení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Stěžovatel rozčlenil své námitky do 12 bodů uvedených v odstavci 4) kasační stížnosti, přičemž tyto námitky lze podřadit jak pod uvedené ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tak i pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. K posledně uvedenému kasačnímu důvodu se vztahují následující námitky. V prvé řadě stěžovatel v bodě a) namítl, že v soudním řízení bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces, neboť mu krajský soud neudělil slovo ke konečnému návrhu, čímž porušil soudní řád správní. Dále v bodě b) kasační stížnosti poukázal na to, že krajský soud nevzal v úvahu jeho námitku, že dle § 13 zákona č. 155/1995 Sb. se za dobu důchodového pojištění považují doby zaměstnání získané před 1. 1. 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a proto mu uvedené období mělo být započítáno do dob důchodového pojištění v českém systému důchodového pojištění. Podle názoru stěžovatele se k této námitce se krajský soud v napadeném rozsudku vůbec nevyjádřil. Dále stěžovatel v bodě c) uvedl, že krajský soud se měl vyjádřit k jeho námitce, že nesouhlasí s tím, aby byl k přepočtu slovenského důchodu na českou měnu použit pouze jeden kurz za období celého roku, ačkoliv starobní důchod je mu zasílán měsíčně a mělo by tedy být použito 12 různých kurzů. Za správné řešení považuje stěžovatel používat při kalkulacích skutečnou výši přijatého slovenského důchodu přepočteného na českou měnu. Stěžovatel dále v bodě g) kasační stížnosti se ohradil proti tomu, že se krajský soud nevyřadil s žalobní námitkou o trvale opožděné valorizaci důchodu, a zdůraznil, že opožděná valorizace důchodu ho poškozují ve výši přijímané důchodové dávky, což je v zásadním rozporu s pravomocným rozsudkem krajského soudu, dle něhož stěžovatel nesmí být krácen ve svém důchodovém nároku po celé období jeho pobírání. Valorizace důchodu za daný rok se uskutečňuje zásadně až příští rok, což je více než s jednoročním zpožděním. V bodě ch) stěžovatel namítl, že krajský soud nezaujal žádné stanovisko ke klíčové žalobní námitce, a to k nerespektování pravomocného rozsudku žalovanou. Podle něho měla žalovaná přiznat plný český starobní důchod podle podmínek zákona č. 155/1995 Sb. vzhledem k získané době pojištění na českém území společného československého státu a samotného českého státu, a případně rozhodnout o zvýšení přiznaného dílčího českého starobního důchodu, a to o finanční částku, jež by zaručovala, že stěžovatel nebude ve svém oprávněném důchodovém nároku krácen po celé období pobírání důchodové dávky. Žalovaná však tento závazný právní názor ignorovala a provedla vlastní výpočet, který však nemá žádnou oporu v zákoně o důchodovém pojištění ani v pravomocném rozsudku. Stěžovatel je ochoten přijmout obě alternativy řešení důchodu, avšak upřednostňuje přiznání plného českého starobního důchodu.

K druhému uplatněnému kasačnímu důvodu [nezákonnosti napadeného rozsudku - § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] stěžovatel uvedl tyto námitky. Předně v bodě b) kasační stížnosti uvedl, že právní názor krajského soudu ohledně slovenských dob pojištění není správný, neboť podle jeho názoru za slovenské doby lze při výpočtu doby důchodového pojištění považovat až doby od 1. 1. 1996. Stěžovatel znovu poukázal na to, že podle pravomocného rozsudku měla žalovaná vypočítat důchod podle zákona č. 155/1995 Sb. S poukazem na předchozí rozsudky vydané

ve věci, především na zrušený rozsudek krajského soudu ze dne 27. 7. 2006, č. j. 22 Cad 62/2005 – 119 a také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2007, č. j. 4 Ads 12/2007 - 174, stěžovatel vyjádřil názor, že doby pojištění v letech 1993 – 1995 měly být zahrnuty do dob pojištění a vyloučeny při výpočtu osobního vyměřovacího základu, což bylo v uvedených rozsudcích potvrzeno. V bodě d) stěžovatel vytkl krajskému soudu, že „*nepochopil řešení tzv. československých důchodů*“, jelikož nesprávně vyložil závazný právní názor obsažený v pravomocném rozsudku. Stěžovatel nesouhlasí s názorem krajského soudu, že žalovaná nerespektovala tento právní názor krajského soudu a vypočetla výši českého starobního důchodu za celou dobu existence společného státu bez ohledu na to, že od r. 1976 až do konce roku 1992 stěžovatel pracoval a bydlel na území nynější SR, což bylo nad rámec závazného právního názoru krajského soudu uvedeného v pravomocném rozsudku ve prospěch stěžovatele. V návaznosti na to stěžovatel v bodě e) uvedl, že není možné, aby od českého důchodu (bez roků 1993 – 1995) byl odečítán slovenský důchod za úplně jiné období. Pokud se žalovaná rozhodla jakkoliv nepřihlížet ke slovenským dobám, potom k nim důsledně neměla přihlížet vůbec. K tomu stěžovatel dodal, že si uvědomuje obtížnost stanovení výše slovenského důchodu jen za dílčí období, neboť zde by byla nutná součinnost se slovenským nositelem pojištění, který by pro tento účel vypočítal fiktivní slovenský důchod bez započtení let 1993 – 1995, který by byl „odečitatelnou položkou“ od českého důchodu. Dále uvedl, že výše důchodu je v ČR závislá na výši výdělků v rozhodném období a na době pojištění. Podle stěžovatele to v jeho případě neplatí, neboť kdyby stěžovatel v letech 1993 – 1995 vůbec nepracoval ani neplatil žádné důchodové pojištění, pobíral by úplně stejný důchod. Proto považuje uvedené řešení za absurdní. V bodě f) stěžovatel vyjádřil nesouhlas s tím, že žalovaná použila namísto standardního výpočtu důchodu systém, který se používá v rámci odstraňování tvrdosti Smlouvy. To je podle stěžovatelova názoru v rozporu se závazným právním názorem krajského soudu uvedeným v pravomocném rozsudku. Další námitku uvedenou v bodě i) stěžovatel směřoval proti tomu, že systém výpočtu důchodu je založen na trvalé zálohovosti důchodu a na potřebě každoročních vydávání nových rozhodnutí o důchodu, což je pro stěžovatele nepřijatelné. Kromě toho v bodě j) namítl i nesprávnou a opožděnou valorizaci důchodu, která ho trvale poškozuje v průběhu celého období pobírání důchodové dávky, a tím je v zásadním rozporu s pravomocným rozsudkem.

Z uvedených důvodů stěžovatel požádal, aby byl jeho důchod realizován jen podle pravomocného rozsudku a zákona o důchodovém pojištění. Proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu, a dále rozhodl, že při řešení důchodu podle druhé alternativy uvedené v pravomocném rozsudku má být uplatněn systém výpočtu důchodu uvedený v prvním rozsudku ve věci (ze dne 29. 8. 2003, č. j. 22 Ca 149/2002 – 38, který však byl z jiných důvodů zrušen Nejvyšším správním soudem). Stěžovatel mimo to navrhl alternativní možnost řešení důchodu, která spočívá v tom, že by žalovaná vypočetla plný český starobní důchod k 1. 11. 2001 bez použití Smlouvy (tj. fiktivní český důchod), od něho odečetla starobní důchod přiznaný k témuž datu stěžovateli slovenskou nositelkou pojištění a přepočtený podle kurzu ČNB devízy střed na den 1. 11. 2001. Pak by tento důchod měl být postupně valorizován. Závěrem stěžovatel uvedl, že je připraven přijmout obě alternativy řešení, nicméně preferuje variantu přiznání plného českého starobního důchodu.

V doplnění kasační stížnosti ze dne 4. 1. 2010 stěžovatel uvedl, že nad rámec kasační stížnosti chce vysvětlit svůj názor na dořešení starobního důchodu. Kromě již uvedených tvrzení obsažených v kasační stížnosti poukázal na to, že žalovaná i dnes provádí vzájemné zúčtování plateb se slovenským nositelem pojištění. Stěžovatel požadoval, aby tak žalovaná postupovala i v jeho případě. Stěžovatel považuje za nepřijatelné, aby v demokratickém a právním státu žalovaná nerealizovala věrně pravomocný rozsudek soudu a aby snad jeho realizaci akceptoval pouze tehdy, jestli sám bude považovat pravomocné rozhodnutí soudu za správné. Při trvalém,

resp. nikoliv zálohovém vyplácení důchodu je stěžovatel připraven nést dopady kurzových změn v obou směrech.

Žalovaná ke kasační stížnosti podala své vyjádření, v němž uvedla, že kasační stížnost míří pouze proti odůvodnění napadeného rozsudku. Vzhledem k tomu navrhla, aby ji Nejvyšší správní soud jako nepřipustnou odmítl (§ 104 odst. 2 s. ř. s.).

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti.

Po zrušení rozsudku ze dne 27. 7. 2006, č.j. 22 Cad 62/2005 – 119, rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2007, č.j. 4 Ads 12/2007 - 174, pro nepřezkoumatelnost krajský soud vydal rozsudek ze dne 28. 2. 2008, č.j. 22 Cad 158/2007 – 212 (tj. dle stěžovatelovy terminologie „pravomocný“ rozsudek). Jím zrušil rozhodnutí žalované ze dne 16. 4. 2002, č. 400 920 089/521 pro nezákonnost a vrátil věc žalované k dalšímu řízení. V odůvodnění tohoto rozsudku krajský soud uvedl, že žalobcem uplatněný důchodový nárok je nezbytné odvíjet od výše starobního důchodu podle českých předpisů odpovídajícího zohlednění dob zabezpečení (dob pojištění) získaných za existence společného státu **(aniž by bylo jakkoliv přihlíženo k dobám následným, již slovenským)**. Dále dovedl, že aplikací Smlouvy nesmí dojít ke krácení důchodových nároků pojištěnců vzniklých nezávisle na této smlouvě podle vnitrostátních předpisů. Dále poukázal na závěry plenárního nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 4/06. Pokud tedy stěžovatel splňuje podmínky pro vznik nároku na dávku i bez existence Smlouvy, je věcí nositele českého důchodového pojištění, aby zabezpečil pobírání důchodové dávky v takové výši, která odpovídá vyššímu nároku podle vnitrostátních právních předpisů, přičemž bude respektovat částku důchodu pobíraného v souladu se Smlouvou od druhé smluvní strany tak, aby nedošlo k duplicitnímu pobírání dvou důchodů stejného typu přiznaných od dvou nositelů pojištění. Naproti tomu, krajský soud nijak žalovanou nezavázal ohledně samotného postupu při porovnání výše dávek, neboť na to právní úprava nepamatuje a ani citovaný náleze Ústavního soudu nedává pro tento postup žádnou oporu. Výsledně tedy krajský soud zavázal *žalovanou přiznat stěžovateli plný český starobní důchod podle podmínek zákona č. 155/1995 Sb. vzhledem k získané době pojištění na českém území společného československého státu i samostatného českého státu, případně aby rozhodla o zvýšení přiznaného dílčího českého starobního důchodu tak, aby žalobce nebyl krácen ve svém oprávněném důchodovém nároku z titulu aplikace smlouvy, a to po celé období pobírání důchodové dávky.*

Z protokolu o jednání ze dne 7. 4. 2009 vyplývá, že stěžovatel před soudem tvrdil, že získal na českém území československého státu a na českém území po 1. 1. 1993 celkem 27 let pojištění a chce přiznat důchod za dobu od 1. 9. 1954 do 19. 7. 2001. V případě přiznání takového důchodu je stěžovatel ochoten vzdát se vypláceného starobního důchodu slovenským nositelem pojištění. Tento postup považuje za realizaci pravomocného rozsudku krajského soudu. Za předpokladu, že se odhlédne od čl. 20 Smlouvy, má stěžovatel nárok na plný český starobní důchod za 46 let pojištění, tj. včetně doby od 1. 1. 1993 do 30. 11. 1995, a to vzhledem k ustanovení § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Ohledně doby pojištění od 1. 1. 1993 do 30. 11. 1995 stěžovatel uvedl, že tato doba není pro účely zjištění doby pojištění slovenskou dobou pojištění s ohledem na ustanovení § 13 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, ale pro výpočet osobního vyměřovacího základu je dobou vyloučenou. Toto považuje stěžovatel za koncepční chybu ve výpočtu důchodu, neboť při něm dochází k porovnání důchodové dávky přiznané slovenskou stranou za dobu od 20. 9. 1954 do 20. 11. 1995 a fiktivní český starobní důchod za dobu od 1. 9. 1954 do 19. 7. 2001 s výjimkou doby od 1. 1. 1993 do 30. 11. 1995. Zároveň však z protokolu o jednání nevyplývá, že by účastníci dostali příležitost vznést konečné návrhy ve věci.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlídnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

V první řadě Nejvyšší správní soud považuje za vhodné předeslat, že ve věci rozhodovaly několikrát jak žalovaná, tak krajský soud i Nejvyšší správní soud. Aniž by Nejvyšší správní soud chtěl na tomto místě rekapitulovat celý průběh řízení ve věci od roku 2001, přece jen pro vyjasnění současného stavu věci považuje za vhodné některé momenty připomenout. Žalovaná vydala první rozhodnutí ve věci přiznání starobního důchodu stěžovateli dne 20. 11. 2001, přičemž stěžovateli přiznala plný starobní důchod ve výši 8759 Kč, a to za celou dobu pojištění stěžovatele v délce 46 let a 140 dnů, po snížení za náhradní doby pojištění na 80 % činila tato doba 46 roků a 87 dnů. Stěžovateli byl rozhodnutím Sociální pojišťovny SR ze dne 11. 2. 2002 přiznán důchod ve výši 6265 Sk měsíčně. Dne 16. 4. 2002 vydala žalovaná nové rozhodnutí, v němž vyčíslila a přiznala stěžovateli na základě aplikace Smlouvy dílčí starobní důchod ve výši 1047 Kč. Proti tomuto rozhodnutí stěžovatel podal žalobu, o níž dvakrát rozhodoval krajský soud (rozsudky ze dne 29. 8. 2003, č. j. 22 Cad 62/2005 – 38, a rozsudek ze dne 27. 7. 2006, č. j. 22 Cad 62/2005 – 119) a Nejvyšší správní soud (rozsudky ze dne 15. 4. 2005, č. j. 4 Ads 63/2003 – 71 a rozsudek ze dne 26. 9. 2007, č. j. 4 Ads 12/2007 - 174). V obou případech krajský soud rozhodnutí žalované zrušil a stejně tak zrušil i Nejvyšší správní soud oba jeho rozsudky, a to pro nepřezkoumatelnost. Poté krajský soud vydal rozsudek ze dne 28. 2. 2008, č. j. 22 Cad 158/2007 – 212, na nějž se stěžovatel hojně odvolává (a který nazývá jako „pravomocný rozsudek“) a na základě něhož ve věci znovu rozhodla žalovaná nyní napadeným rozhodnutím ze dne 17. 7. 2008.

Jak je z tohoto napadeného rozhodnutí zřejmé, přistoupila žalovaná k výpočtu stěžovatelova důchodu jiným způsobem než v předchozích rozhodnutích, neboť v mezích vydalo nejprve Ministerstvo práce a sociálních věcí a posléze i sama žalovaná interní výkladové směrnice, jejichž cílem bylo přizpůsobit správní praxi žalované právním závěrům dovozeným z judikatury Ústavního soudu (zejména náleze ze dne 20. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 4/2006, přístupný na <http://nalus.usoud.cz>). Konkrétně se jedná zejména o meritorní směrnici ředitelky ČSSZ č. 2/2008 ze dne 1. 4. 2008 („Výklad zákona o důchodovém pojištění, popř. předpisů souvisejících, s přihlédnutím ke Smlouvě mezi ČR a SR a sociálním zabezpečení vyhlášené pod č. 228/1993 Sb. a k nálezům Ústavního soudu“). Dle preambule tato meritorní směrnice vychází ze závazného výkladu Ministerstva práce a sociálních věcí, který navazuje na právní názor Ústavního soudu, podle něhož občan ČR, který splnil podmínku doby pojištění pro vznik nároku na důchod s přihlédnutím k době získané za existence společného státu (v jakékoliv jeho části), má nárok na důchod podle právních předpisů ČR, resp. na dorovnání výše slovenského důchodu na úroveň důchodu stanoveného podle českých právních předpisů. Směrnice konstruuje zvláštní typ důchodové dávky, tzv. „důchod podle výkladu MPSV“, na nějž pojištěnci za splnění stanovených podmínek (čl. 1 směrnice) vznikne nárok pouze tehdy, požádá-li žadatel o jeho přiznání, resp. projeví svou vůli na přiznání českého důchodu i za dobu zabezpečení před rozdělením společného státu (čl. 2 odst. 2 směrnice). Základním principem této důchodové dávky je princip prospěchu pojištěnce, což znamená, že nárok na důchod podle výkladu MPSV nevzniká tehdy, pokud je jeho výše nižší než výše důchodu stanovená podle českých právních předpisů a v souladu s mezinárodními smlouvami o sociálním zabezpečení [čl. 5 odst. 1 písm. b)

směrnice]. Tato meritorní směrnice je Nejvyššímu správnímu soudu známa z jeho předchozí rozhodovací činnosti v obdobných případech (např. rozsudek ze dne 30. 12. 2008, č. j. 4 Ads 121/2006 - 92, přístupný na www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud k charakteru této směrnice podotýká, že jakkoliv svým obsahem do značné míry supljuje chybějící právní úpravu, je v souladu s obecnými požadavky, které ve svých nálezech ve věcech česko-slovenských důchodů vyslovil Ústavní soud (význam českého občanství pro nárok na český starobní důchod, otázka dělení dob pojištění získaných v době existence federálního státu, atd.). Samotný postup žalované podle této směrnice tedy rozhodně neznamená a priori rozpor se zákonem. Úkolem soudu v posuzované věci není zabývat se obecně zákonností či ústavností této směrnice v její komplexitě, nýbrž k námitkám stěžovatele posoudit, zda postupem žalované nebylo zasaženo do zákonných či ústavně zaručených veřejných subjektivních práv, při zohlednění a respektování předmětných závěrů judikatury Ústavního soudu, a to výhradně ve skutkovém kontextu tohoto případu.

Z provedené stručné rekapitulace souslednosti jednotlivých rozhodnutí vydaných ve věci vyplývá, že v okamžiku vydání tzv. „pravomocného rozsudku“ ještě nebyla nová metodika výpočtu důchodu „podle výkladu MPSV“ krajskému soudu známa. Krajský soud zavázal žalovanou pokynem **„přiznat stěžovateli plný český starobní důchod podle podmínek zákona č. 155/1995 Sb. vzhledem k získané době pojištění na českém území společného československého státu i samostatného českého státu, případně aby rozhodla o zvýšení přiznaného dlíčního českého starobního důchodu tak, aby žalobce nebyl krácen ve svém oprávněném důchodovém nároku z titulu aplikace smlouvy, a to po celé období pobírání důchodové dávky“**, přičemž o samotné metodě výpočtu důchodu tento závazný právní názor ničeho nestanovil. Nejvyšší správní soud úvodem posouzení kasační stížnosti konstatuje, že za dané situace je logické, že žalovaná při novém rozhodování o přiznání českého starobního důchodu stěžovateli vyšla z této metodiky (provádějící judikaturu Ústavního soudu) a postupovala při výpočtu důchodu podle ní. Většina stěžovatelových námitek proti postupu žalované se zakládá právě na tom, že stěžovatel nebyl obeznámen s novou metodikou výpočtu a považoval ji za nezákonnou.

K samotným stěžovatelovým námitkám, které jsou pro potřeby přehlednějšího odůvodnění sdruženy do větších tematických částí, Nejvyšší správní soud uvádí následující. Stěžovatel namítl, že krajský soud mu nedal možnost při jednání vyslovit konečný návrh. Možný dopad této vady na zákonnost napadeného rozsudku, resp. jeho věcnou správnost, stěžovatel v této námitce nijak nezduvodnil. Podle ustanovení § 49 odst. 8 s. ř. s. platí, že na závěr jednání musí být účastníkům uděleno slovo ke konečným návrhům. Z protokolu o jednání ze dne 7. 4. 2009 skutečně nevyplývá, že by krajský soud před vydáním usnesení o odročení jednání za účelem vydání rozsudku vyzval účastníky k pronesení konečných návrhů. Smyslem institutu „konečného návrhu“ (s. ř. s.) či tzv. práva na závěrečnou řeč (o. s. ř.) je umožnit účastníkům řízení reagovat na výsledky dokazování provedeného při jednání, vyjádřit svůj názor na skutkovou a právní stránku věci a případně v tomto směru upravit svůj návrh na rozhodnutí ve věci samé. V daném případě Nejvyšší správní soud musí dát stěžovateli za pravdu v tom, že – za předpokladu, že krajský soud skutečně nevyzval účastníky k vyslovení konečných návrhů ve věci a nejde tedy o pouhou nedostatečnou protokolaci průběhu jednání – se krajský soud dopustil procesního pochybení. Aby se však mohlo jednat o vadu řízení, která by odůvodňovala zrušení napadeného rozsudku, musela by taková vada ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé. V posuzované věci se Nejvyšší správní soud nedomnívá, že tomu tak mohlo být. Stěžovatel dostal v žalobním řízení dostatečný prostor k vyjádření svých námitek a měl příležitost reagovat i na vyjádření žalované (č. l. 46 a 47) k předmětu řízení a k provedeným důkazům (viz k tomuto rozměru práva na spravedlivý proces např. náleze Ústavního soudu ze dne 28. 11. 1996, sp. zn. III. ÚS 113/96, či náleze ze dne

16. 2. 1995, sp. zn. III. ÚS 61/94, přístupné na <http://nalus.usoud.cz>). Při samotném jednání stěžovatel formuloval dostatečně jasně a srozumitelně své výhrady proti napadenému rozhodnutí žalované a krajskému soudu pak nedal důvod k tomu, aby pochyboval o tom, že trvá na petitu žaloby. V průběhu jednání nebylo ani prováděno žádné dokazování a ani žalovaná nevznesla žádnou novou námitku či argument, který by již předtím písemně neuvedla a který by byl stěžovateli neznámý. Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že uvedené procesní pochybení krajského soudu nemohlo mít vliv na přezkoumatelnost ani zákonnost rozhodnutí o věci samé, jelikož nijak nezhoršilo stěžovatelovo procesní postavení a nebylo tak porušeno jeho právo na spravedlivý proces. Vzhledem k tomu, že právo vyslovit konečný návrh nemohla realizovat ani žalovaná, pak je zřejmé, že stěžovatel nebyl ani nijak znevýhodněn v rozporu se zásadou rovnosti účastníků řízení. V kontextu posuzované věci (i s přihlédnutím k celkové délce řízení ve věci) by tak bylo přepjatým formalismem přikládat této procesní vadě vliv na zákonnost napadeného rozsudku a napadený rozsudek z tohoto důvodu zrušit. Podle Nejvyššího správního soudu by totiž opačný postup pouze oddálil meritorní posouzení stěžovatelem rozporovaných právních otázek, aniž by byla jakkoli zlepšena či posílena jeho pozice. Zrušení napadeného rozsudku z tohoto důvodu by tak nebylo ani ve stěžovatelův prospěch. Tuto námitku tedy Nejvyšší správní soud vyhodnotil z hlediska ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jako nedůvodnou.

Druhou námitkou stěžovatele je tvrzení, že mu měla být započtena doba zaměstnání získané před 1. lednem 1996 (tj. konkrétně doba 1083 dnů v letech 1993 – 1995, v níž stěžovatel dle osobního listu důchodového pojištění i podkladů slovenského nositele pojištění pracoval v SR) dle ustanovení § 13 zákona o důchodovém pojištění. K tomu Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatel se mýlí, pokud tvrdí, že se krajský soud k této námitce nevyjádřil. Krajský soud naopak v napadeném rozsudku vyhodnotil tuto žalobní námitku jako nedůvodnou a výslovně uvedl, že „je nesporné, že v tomto případě se jedná o dobu pojištění získanou **po rozdělení společného státu** a k rozhodnému dni zaměstnavatel sídlil na území SR, a proto se jedná o slovenskou dobu pojištění. Krajský soud tudíž v nezapočtení uvedené doby neshledal jakékoliv pochybení“. Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že odůvodnění napadeného rozsudku v tomto místě rozhodně netrpí nepřezkoumatelností, naopak. S právním závěrem krajského soudu se lze plně ztotožnit. Ustanovení § 13 zákona o důchodovém pojištění, jímž argumentuje stěžovatel, je jakýmsi přechodným definičním ustanovením vztahujícím se k dobám zabezpečení získaným před 1. 1. 1996 podle předchozích právních předpisů. Konkrétně stanovuje, že „za dobu pojištění se považují též doby zaměstnání získané **před 1. lednem 1996** podle předpisů platných před tímto dnem, s výjimkou doby studia po dosažení věku 18 let; jde-li však o dobu zaměstnání v cizině před 1. květnem 1990, hodnotí se tato doba, jen pokud bylo za ni zaplacené pojistné, a to nejdříve ode dne zaplacení pojistného. (2) Za náhradní dobu pojištění se považují též náhradní doby získané před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem a doba pobírání důchodu za výsluhu let. Za náhradní dobu pojištění se považuje též doba studia získaná před 1. lednem 1996 podle předpisů platných před tímto dnem, a to po dobu prvních šesti let tohoto studia po dosažení věku 18 let. Smyslem tohoto ustanovení tak není odlišit české a cizí doby pojištění (podle principu teritoriality), nýbrž vymezit rozsah pojmu „doba pojištění“ definovaného v ustanoveních § 11 a násl. zákona o důchodovém pojištění z hlediska časového (tj. podle principu temporality). Stěžovateli tak nelze přisvědčit v tom, že žalovaná měla započíst stěžovatelovu dobu pojištění získanou v letech 1993 – 1995, kterou stěžovatel získal u zaměstnavatele Movis Holíč se sídlem ve Slovenské republice a vyhodnotit ji jako vyloučenou dobu. Navíc je zapotřebí připomenout, že předchozí rozhodnutí žalované o nároku na starobní důchod vycházela z odlišné metody výpočtu, než je tomu u napadeného rozhodnutí žalované vydanému dle její citované meritorní směrnice. Z odlišné metody výpočtu důchodu plyne rovněž rozdílná délka celkové doby pojištění, z níž žalovaná v napadeném rozhodnutí vycházela a kterou stěžovatel rovněž namítal. Zatímco při výpočtu důchodu dle Smlouvy byly všechny získané doby pojištění žalovanou sečteny (celkem 46 let a 140 dnů), nyní nelze dle citované

metodiky žalované započítat slovenské doby pojištění dosažené po 1. 1. 1993. V meritorní směrnici ústřední ředitelky žalované, podle níž bylo vydáno napadené rozhodnutí, je problematika dob pojištění započítatelných pro výpočet důchodu „podle výkladu MPSV“ upravena zejména čl. 1, v němž je stanoveno, že pro nárok na důchod podle výkladu MPSV musí být získání doby pojištění potřebné pro nárok na daný důchod podle předpisů ČR; do této doby se zahrnují **doby pojištění a náhradní doby získané před 1. 1. 1993 na území tehdejšího Československa** (třebaže je již započítal orgán sociálního zabezpečení SR) a posuzují se podle právních předpisů ČR. Dále podle čl. 3 odst. 2 této meritorní směrnice, který se vztahuje na stanovení výše důchodu podle výkladu MPSV, platí, že doby od 1. 1. 1993 do 30. 4. 2004 se posuzují podle dvoustranných smluvních dokumentů mezi ČR a SR. S těmito dobami se tedy nepočítá ani pro vznik nároku na tuto důchodovou dávku, ani pro výpočet její výše. Toto pravidlo naprosto zapadá do kontextu koordinačního mechanismu, na němž je vztah mezi českým a slovenským systémem postaven, neboť slovenské doby pojištění dosažené od 1. 1. 1993 až do 30. 4. 2004 jsou z pohledu teritoriálního čistě cizími dobami pojištění, které logicky žalovaná jako česká nositelka důchodového pojištění nemůže hodnotit.

K stěžovatelově argumentaci předchozími rozsudky krajského soudu a zdejšího soudu (č. j. 4 Ads 12/2007 – 174), které měly podle stěžovatele potvrzovat jeho právní názor na věc, je třeba uvést, že stěžovatel nevyložil předmětné části odůvodnění těchto rozsudků správně. Nejvyšší správní soud zrušil svým rozsudkem č. j. 4 Ads 12/2007 – 174 rozsudek krajského soudu pro nepřezkoumatelnost a nezavázal krajský soud k žádnému konkrétnímu právnímu závěru. Úvahy, které jsou v odůvodnění tohoto rozsudku uvedeny, se tak týkají pouze specifikace otázek, které nebylo možno z odůvodnění zrušeného rozsudku ze dne 27. 7. 2006, č. j. 22 Cad 62/2005 – 119 přezkoumat, a kterým se krajský soud měl v novém rozsudku věnovat. V žádném z těchto rozsudků však nebyl vysloven závěr, že by žalovaná měla při výpočtu stěžovatelova českého starobního důchodu zhodnotit i slovenské doby pojištění v letech 1993 – 1995. Tento právní názor nevyplývá ani z nezrušeného pravomocného rozsudku krajského soudu ze dne 28. 2. 2008, č. j. 22 Cad 158/2007 – 212. Nejvyšší správní soud tedy k této námitce uzavírá, že názor krajského soudu je nejen přezkoumatelný, ale i právně správný, takže stěžovatelovy námitky mířící k tomuto problému nejsou důvodné.

Třetí námitkou stěžovatel nesouhlasil s tím, že při výpočtu důchodové dávky je slovenský důchod (jenž se odečítá od výše českého důchodu) přepočítáván vždy podle jednoho kurzu pro výpočet všech dvanácti měsíčních splátek důchodu. Je zapotřebí poznamenat, že přepočet slovenského dílčího důchodu na české koruny není nikde zvláště právně definován, navíc podle Smlouvy se původně nepočítalo s tím, že by se slovenský dílčí důchod odpočítával od teoretické výše důchodové dávky, která by náležela, kdyby se všechny doby zabezpečení zhodnotily výlučně podle předpisů druhého smluvního státu, neboť výše dávky byla určována poměrem mezi délkou doby zabezpečení hodnocené podle českých právních předpisů a celkovou dobou zabezpečení získanou podle právních předpisů obou smluvních států (čl. 11 odst. 4 Smlouvy).¹ Z těchto důvodů je tento problém řešen pouze v citované meritorní směrnici žalované, a to v čl. 7 odst. 1, kde je stanoveno, že pro přepočet slovenského důchodu na českou měnu je rozhodující kurz měn

¹ Článek 11 odst. 3 a 4 Smlouvy zněly (do 30. 4. 2004) následovně:

(3) Pokud nárok na důchod podle odstavce 2 ve smluvním státě nevznikne, posoudí příslušný nositel zabezpečení tohoto státu nárok na důchod s přihlédnutím k dobám zabezpečení získaným v obou smluvních státech takto:

a) nositel zabezpečení smluvního státu zjistí, zda podle jeho právních předpisů splňuje osoba s přihlédnutím k součtu dob zabezpečení v obou smluvních státech podmínky pro nárok na důchod,

b) existuje-li nárok na důchod, vypočte nositel zabezpečení nejprve **teoretickou výši důchodu, která by náležela, kdyby se všechny doby zabezpečení započítatelné podle právních předpisů obou smluvních států zhodnotily výlučně podle právních předpisů pro něj platných.**

(4) Na základě teoretické výše důchodu přiznává nositel zabezpečení důchod v částce odpovídající poměru mezi délkou doby zabezpečení hodnocené podle jeho právních předpisů a celkovou dobou zabezpečení získanou podle právních předpisů obou smluvních států.

stanovený Českou národní bankou k 1. červenci kalendářního roku, za který se výše důchodu stanoví. Mechanismus přepočtu funguje tím způsobem, že se částky za uplynulý kalendářní rok zúčtují a nová měsíční splátka se začne vyplácet počínaje splátkou důchodu za měsíc duben. Nejvyšší správní soud podotýká, že z důvodu absence zákonné či podzákonné právní úpravy nelze zhodnotit, zda je tento způsob přepočtu slovenského důchodu zákonný. Bez jakýchkoliv pochyb ovšem Nejvyšší správní soud uvádí, že z téhož důvodu se nejedná o postup contra legem či in fraudem legis. Vzhledem k tomu, že žalovaná uvedenou metodiku aplikuje i v obdobných případech (tzn. vyplácení důchodů podle výkladu MPSV) stejně, lze jednoznačně usoudit, že přístup žalované ke stěžovateli není ani diskriminační. Jelikož Nejvyšší správní soud neshledal ani v tomto ohledu žádné pochybení krajského soudu, který se k této otázce vyjádřil, neshledal stěžovatelovu námitku jako důvodnou.

Ke stěžovatelově námitce týkající se trvalé zálohovosti vypláceného důchodu Nejvyšší správní soud v první řadě poukazuje na to, že stěžovatel nemá žádné subjektivní právo určit, jakým způsobem a v jakých lhůtách mu dávka důchodového pojištění bude vyplácena. Tyto technické detaily jsou částečně upraveny zákonem č. 582/1991 Sb. a částečně jsou ponechány na uvážení žalované (otázka termínu výplaty důchodu). Ustanovení § 116 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. obecně umožňuje vyplácet důchodové dávky zálohově, pokud má žalovaná za to, že podmínky pro nárok na dávku jsou splněny; pokud tyto podmínky splněny nebyly, je žadatel povinen zálohy neprodleně vrátit. Po přiznání dávky důchodového pojištění zúčtuje orgán sociálního zabezpečení poskytnuté zálohy s přiznanou dávkou. Je zřejmé, že tento institut slouží primárně k zajištění příjmu pojištěnce v době, kdy probíhá řízení o přiznání důchodové dávky. Žalovaná použila tohoto institutu pro řešení problému s určením konečné výše důchodu dle výkladu MPSV a upravila jeho použití v citované meritorní směrnicí. Podle čl. 7 odst. 1 této směrnice platí, že *„důchod podle výkladu MPSV se vyplácí zálohově. Po uplynutí kalendářního roku se zálohová výše stanoví znovu tak, že se vypočte měsíční průměr z částek důchodu, který by náležel podle českých právních předpisů (čl. 3 odst. 2 této meritorní směrnice) za uplynulý kalendářní rok, včetně případných valorizací, a sníží se o částku měsíčního průměru náležejícího za stejnou dobu podle právních předpisů SR“*. Z napadeného rozhodnutí i dalších podkladů obsažených ve správním spisu je zřejmé, že žalovaná postupovala tímto způsobem. Nejvyšší správní soud nepovažuje tento mechanismus vyplácení důchodu za nezákonný, a to zejména z toho důvodu, že jde o nutnou technickou potřebu pro fungování daného modelu výpočtu důchodové dávky, a příjmové poměry stěžovatele jsou v měsíční periodicitě zajištěny slovenským důchodem vypláceným v plné výši a zálohou na český starobní důchod podle MPSV.

S problémem zálohového vyplácení důchodu souvisí i další námitka, již stěžovatel brojil proti tomu, že je mu důchod valorizován trvale opožděně (tj. nikoliv ve standardních termínech důchodu). Konkrétně namítl, že se valorizace uskutečňuje více než s jednoročním zpožděním. Valorizace (neboli zvyšování) důchodů je na zákonné úrovni upravena v ustanovení § 67 odst. 2, 10 zákona o důchodovém pojištění, která stanovují, že *2) Důchody se zvyšují od splátky důchodu splatné v lednu (dále jen "pravidelný termín"), pokud zvýšení důchodu stanovené podle odstavce 4 činí aspoň 2 %. (10) Zvýšení důchodů stanoví vláda nařízením; jde-li o zvýšení důchodů v pravidelném termínu, stanoví vláda zvýšení důchodů do 30. září kalendářního roku, který o jeden rok předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá pravidelný termín zvýšení důchodů, a jde-li o zvýšení důchodů v mimořádném termínu, stanoví vláda zvýšení důchodů do 50 dnů od posledního dne kalendářního měsíce, v němž růst cen dosáhl aspoň 5 %*. Tato pravidla jsou v souladu se zásadou dopředného vyplácení důchodových dávek (§ 116 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů). Důchod podle výkladu MPSV je však konstruován jako důchodová dávka sui generis, neboť je vyplácen sice dopředu v pravidelných lhůtách určených žalovanou, nicméně posléze je zúčtován zpětně za kalendářní rok (viz k tomu výše). Z toho plyne, že i valorizace je touto odlišností nutně poznamenána.

Meritorní směrnice řeší tento problém v čl. 9, kde se uvádí, že „výše důchodu stanovená podle čl. 3 odst. 2 této meritorní směrnice se upravuje **podle předpisů o zvyšování vyplácených důchodů; zálohově vyplácená částka se však z tohoto důvodu (stejně tak jako z důvodu změn ve výši slovenského důchodu) nemění. Tato valorizace se tedy projeví na výši důchodu podle výkladu MPSV až v rámci jeho zúčtování.** Krajský soud tedy správně uvedl, že valorizace tohoto typu důchodu se neřídí žádným právním předpisem, nýbrž v první řadě tímto metodickým pravidlem s tím, že výše valorizace se řídí jako u ostatních důchodových dávek periodicky vydávanými vládními nařízeními. Nejvyšší správní soud k tomu dále uvádí, že je sice nutno stěžovateli přisvědčit v tom, že jeho důchod je valorizován opožděně, avšak na druhé straně je nutno dodat, že stěžovatel není krácen na vyplacené výši důchodové dávky trvale, nýbrž jen krátkodobě v rozmezí kalendářního roku, než je mu zúčtována finální výše důchodu. V kontextu vyložené právní úpravy valorizací se tedy jedná spíše o technický problém, který sice dočasně ovlivňuje výši vypláceného důchodu, ale ve svém důsledku nezasahuje do finální výše vypláceného důchodu a tím ani do stěžovatelova práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří (čl. 30 odst. 1 Listiny). Ani v tomto bodě tedy Nejvyšší správní soud neshledal rozpor napadeného rozsudku se zákonem ani jeho prováděcími předpisy a vyhodnotil tuto námitku jako nedůvodnou.

Poslední námitkou vztahující se k tvrzené nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku je stěžovatelův požadavek na přiznání „*plného českého starobního důchodu podle podmínek zákona č. 155/1995 Sb. vzhledem k získané době pojištění na českém území společného československého státu a samotného českého státu*“. Ani zde se stěžovatelem nelze souhlasit v tom, že se krajský soud k tomuto problému přezkoumatelně nevyjádřil. Krajský soud v napadeném rozsudku srozumitelně odůvodnil, že žalovaná vypočetla důchod za dobu existence společného státu i se započtením slovenských dob, což znamená, že nerespektovala čl. 20 Smlouvy a vypočetla důchod, jakoby doby pojištění získané za existence společného státu byly české. Dobu pojištění od 1993 – 1995 však žalovaná hodnotit nemohla, neboť to je již slovenská doba, na niž se čl. 20 Smlouvy nevztahuje a nemá tak být započítána ani podle citované metodiky žalované. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že stěžovatelova námitka je nedůvodná, neboť žalovaná mu v jeho požadavku skutečně vyhověla a přiznala mu český starobní důchod i vzhledem k dobám pojištění získaným v době existence společného československého státu. Tento důchod sice nelze označit za „plný“ ve vztahu ke všem dobám pojištění, které stěžovatel získal, avšak vzhledem k dobám pojištění hodnotitelným v českém důchodovém pojištění (srv. k tomu část odůvodnění ke druhé námitce) se nepochybně jedná o plný český starobní důchod, který je však logicky snižován o přepočtenou výši slovenského dílčího důchodu. Tím, že žalovaná aplikovala na výpočet tohoto důchodu citovanou meritorní směrnici, se tento důchod liší od předchozího dílčího českého důchodu přiznaného stěžovateli jak započtením slovenských dob získaných za existence československého státu (v letech 1976 – 1992), tak rovněž metodou výpočtu. Důchod dle výkladu MPSV přiznaný napadeným rozhodnutím je však pro stěžovatele příznivější, než dílčí důchod přiznaný dle čl. 11 Smlouvy, o čemž svědčí i srovnávací výpočty žalované ze dne 17. 7. 2008 založené ve správním spise. Žalovaná tedy svým postupem naplnila podmínky přiznání důchodu podle výkladu MPSV uvedené v čl. 5 citované směrnice, a to, že nárok na důchod podle výkladu MPSV nevznikne, pokud je jeho výše nižší než činí výše důchodu (zpravidla dílčího) stanovená podle českých právních předpisů a v souladu s mezinárodními smlouvami o sociálním zabezpečení, kterými je ČR vázána, anebo je jeho výše stejná. Krajský soud tedy správně dovodil, že žalovaná vydáním napadeného rozhodnutí postupovala ve prospěch stěžovatele.

Další námitku stěžovatel směřoval do samotného výpočtu důchodové dávky. Konkrétně tvrdil, že není možné, aby od českého důchodu (bez roků 1993 – 1995) byl odečítán slovenský důchod přiznaný za úplně jiné období, jelikož se domnívá, že pokud se žalovaná rozhodla

jakkoliv nepřihlížet ke slovenským dobám, potom k nim důsledně neměla přihlížet vůbec. Nejvyšší správní soud k této námitce poukazuje zčásti na to, co již uvedl k předchozím námitkám týkajícím se aplikace citované meritorní směrnice žalované, a to, že vzhledem k absenci zákonné úpravy výpočtu této dávky je uvedená metodika jediným normativem, podle něhož lze meritorně posoudit postup žalované. Citovaná metodika umožňuje dvojí zhodnocení dob pojištění získaných pojištěnci za dobu existence společného československého státu, a to jednak ze strany slovenského nositele pojištění ve formě slovenského dílčího důchodu, a jednak ze strany českého nositele pojištění při výpočtu důchodu podle výkladu MPSV. Z těchto důvodů je slovenský dílčí důchod (vyměřený za slovenskou část „československých“ dob pojištění a slovenské doby pojištění po 1. 1. 1993) odpočítáván od výše českého důchodu vyměřeného za české a československé doby pojištění, aby nebyl stěžovatel neoprávněně zvýhodněn oproti pojištěncům, kteří mají jen českou dobu pojištění a doba pojištění je jim zhodnocena jen jednou. Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje s názorem krajského soudu, že stěžovatelův požadavek není možné realizovat, jelikož žalovaná může odpočítat od výše českého starobního důchodu jen takovou výši slovenského důchodu, který byl stěžovateli skutečně přiznán a který je mu vyplácen. Tato námitka je proto rovněž nedůvodná.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že český starobní důchod přiznaný stěžovateli napadeným rozhodnutím žalované je tzv. důchodem podle výkladu MPSV, jehož výpočet je regulovaný citovanou metodikou žalované. Tento důchod je však konstruován ve stěžovatelův prospěch a nemůže tak jeho postavení zhoršit. Naopak, takto vypočtený důchod umožňuje zhodnocení všech dob pojištění, které stěžovatel získal na území československého a samostatného českého státu, a tím konvenuje právním závěrům, k nimž dospěl ve své judikatuře v obdobných věcech Ústavní soud. Krajský soud rozhodl o stěžovatelově žalobě přezkoumatelně a všechny právní otázky případu posoudil správně, a proto správně žalobě vyhověl pouze v tom rozsahu, že shledal důvodnou námitku nezapočtení doby pojištění od 1. 1. 2001 do 30. 4. 2001 (kterou ostatně uznala i sama žalovaná a která tedy není mezi účastníky sporná). Z výše uvedených podrobně vyložených důvodů i Nejvyšší správní soud zamítl stěžovatelovu kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 in fine s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, která by jinak měla právo na náhradu nákladů řízení, nelze toto právo s ohledem na ustanovení § 60 odst. 2 s. ř. s. přiznat. Proto Nejvyšší správní soud nepřiznal náhradu nákladů řízení žádnému z účastníků.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. února 2010

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu